

Sygnatura akt II Ca 1776/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2022 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Zbigniew Zgud
-----------------	----------------------

Protokolant: sekretarz sądowy Izabela Dunikowska

po rozpoznaniu w dniu 11 maja 2022 roku w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) z siedzibą na Malcie

przeciwko B. B.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego w Chrzanowie z dnia 26 maja 2021 roku, sygnatura akt I C 191/21

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie 2, w zakresie w jakim zasądza kwotę wyższą niż 2994,75 zł (dwa tysiące dziewięćset dziewięćdziesiąt cztery złote siedemdziesiąt pięć groszy) oraz w całości w zakresie odsetek oraz w punkcie 4 i w tej części sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Chrzanowie do ponownego rozpoznania.

Sędzia Zbigniew Zgud

UZASADNIENIE

Ponieważ sprawa podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym, a Sąd Okręgowy nie przeprowadził postępowania dowodowego, zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku zostaje ograniczone do wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W zakresie zarzutów dotyczących treści umowy pożyczki Sąd Rejonowy skoncentrował się w zasadzie wyłącznie na stwierdzeniu, że pozaodsetkowe koszty pożyczki mieszczą się w granicach limitu wyznaczonego przepisami prawa. Artykuł 36a ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim przewiduje, że pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu lub całkowitą kwotę kredytu. Oznacza to, że pozaodsetkowe koszty kredytu mieszczące się w limicie określonym przez art. 36a ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim co do zasady trzeba uznać za zgodne z prawem. Rzecz w tym, że Sąd Rejonowy nie rozważył, czy w sprawie nie znajduje zastosowania również a **rt. 36c tejże ustawy, zgodnie z którym w** przypadku udzielenia przez kredytodawcę konsumentowi, który nie dokonał pełnej spłaty kredytu, kolejnych kredytów w okresie 120 dni od dnia wypłaty pierwszego z kredytów: 1) całkowitą kwotę kredytu,

dla celów ustalenia maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów kredytu, o której mowa w art. 36a, stanowi kwota pierwszego z kredytów; 2) pozaodsetkowe koszty kredytu obejmują sumę pozaodsetkowych kosztów wszystkich kredytów udzielonych w tym okresie. Jak wynika z samej treści spornej umowy pożyczki, została ona udzielona w celu refinansowania innej pożyczki. Mając na względzie krótki, bo miesięczny termin zwrotu pożyczki, istnieje stosunkowo duże prawdopodobieństwo, że poprzednia pożyczka była udzielona w okresie poprzedzających tę umowę 120 dni. Wskazuje na to pozwana, która zwróciła uwagę, że pożyczka zawarta była w celu przedłużenia terminu spłaty wcześniejszej pożyczki. Wskazała także, że taka sytuacja miała miejsce co najmniej 4 razy. Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że zgodnie z a **rt. 385⁽²⁾k.c.** oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. To, czy pożyczka ma na celu refinansowanie innej pożyczki (pożyczek) udzielonych przez tego samego pożyczkodawcę niewątpliwie stanowi okoliczność zawarcia umowy. Co więcej taka refinansowana umowa pozostaje niewątpliwie w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny. Wobec podniesionych przez pozwaną zarzutów co do opłat zawarty w umowie pożyczki Sąd Rejonowy winien był zbadać powyższe okoliczności i ocenić, czy w tym przypadku nie doszło do praktyki tzw. rolowania pożyczki, polegającego na udzielaniu kolejnych krótkoterminowych pożyczek, z naliczaną każdorazowo osobną i wysoką prowizją, udzielanych w takich warunkach, w których można przypuszczać, że poszczególne pożyczki nie zostaną spłacone w terminie. Praktyka taka może prowadzić do nieuzasadnionego i nieograniczonego powiększania prowizji, wprowadzenia systemowego mechanizmu naliczania odsetek od zaległych odsetek i może być uznana nie tylko za rażąco naruszającą interes konsumenta ale także za niedozwoloną praktykę rynkową. Istotne znaczenie dla dopuszczalności pobrania prowizji może mieć bowiem także i to, czy doszło do weryfikacji możliwości kredytowych pozwanej, a to w związku z faktem, że kolejna pożyczka została zaciągnięta jeszcze przed spłatą poprzedniej. Trzeba przy tym zaznaczyć, że jeżeli Sąd rozpoznając roszczenie przeciwko konsumentowi rozpoczyna badać ważność innych umów, które nie są wskazane w podstawie faktycznej powództwa i nie są bezpośrednio przywoływane przez pozwanego konsumenta, winien zwrócić na to uwagę stronom wzywając do zajęcia konkretnego stanowiska odnośnie kwestii nasuwających wątpliwości. Taki jest cel i sens obecnego przepisu art. 205⁽³⁾ § 2 k.p.c. i dawnego art. 207 § 3 k.p.c. Sąd nie jest bowiem uprawniony do samodzielnego rozszerzenia podstawy faktycznej sporu bez zasygnalizowania tego stronom. Rozróżnić bowiem należy prowadzenie postępowania dowodowego z urzędu od prowadzenia z urzędu dochodzenia zmierzającego do poszerzenia podstaw faktycznych sporu. Sąd Okręgowy zwraca uwagę, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej „w ramach polityk Unii ochrona konsumentów, którzy znajdują się w słabszej pozycji w stosunku do przedsiębiorców, ponieważ należy ich uznać za gorzej poinformowanych, słabszych gospodarczo i mniej doświadczonych pod względem prawnym od ich kontrahentów, została przewidziana w art. 169 TFUE i w art. 38 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (wyrok z dnia 27 marca 2019 r., , C#681/17, EU:C:2019:255, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo). W tym kontekście należy przypomnieć, z jednej strony, że zgodnie z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 sądy odsyłające są zobowiązane do zaniechania stosowania nieuczciwych warunków umownych, aby nie wywierały one, w braku sprzeciwu konsumenta, wiążących wobec niego skutków (wyrok z dnia 26 marca 2019 r., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C#70/17 i C#179/17, EU:C:2019:250, pkt 52 i przytoczone tam orzecznictwo). Z drugiej strony, zgodnie z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy w związku z jej motywem dwudziestym czwartym zarówno w interesie konsumentów, jak i konkurentów państwa członkowskie zapewnią stosowne i skuteczne środki mające na celu zapobieganie dalszemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami (wyrok z dnia 3 kwietnia 2019 r., Aqua Med, C#266/18, EU:C:2019:282, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo). (...) W drugiej kolejności dyrektywa 93/13 wymaga, aby państwa członkowskie ustanowiły mechanizm gwarantujący, że każde postanowienie umowne, które nie zostało wynegocjowane indywidualnie, może zostać poddane kontroli w celu oceny jego ewentualnego nieuczciwego charakteru. W tych ramach to do sądu krajowego należy ustalenie, przy uwzględnieniu kryteriów określonych w art. 3 ust. 1 i art. 5 dyrektywy 93/13, czy w świetle konkretnych okoliczności danego przypadku taki warunek umowny spełnia ustanowione w tej dyrektywie wymogi dobrej wiary, równowagi i przejrzystości (wyrok z dnia 26 marca 2019 r., Abanca Corporación Bancaria i Bankia, C#70/17 i C#179/17, EU:C:2019:250, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo). W każdym razie z utrwalonego orzecznictwa Trybunału wynika, że sąd krajowy jest zobowiązany podjąć z urzędu czynności dochodzeniowe w celu

ustalenia, czy postanowienie umowne zamieszczone w umowie, która jest przedmiotem toczącego się przed nim sporu i która została zawarta między przedsiębiorcą a konsumentem, jest objęte zakresem stosowania dyrektywy, a jeżeli tak – zobowiązany jest z urzędu zbadać, czy postanowienie to ewentualnie ma nieuczciwy charakter (wyroki: z dnia 9 listopada 2010 r., VB Pénzügyi Lízing, C#137/08, EU:C:2010:659, pkt 56; z dnia 14 czerwca 2012 r., Banco Español de Crédito, C#618/10, EU:C:2012:349, pkt 44; z dnia 21 lutego 2013 r., Banif Plus Bank, C#472/11, EU:C:2013:88, pkt 24). Przy braku skutecznej kontroli potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków danej umowy nie można bowiem zagwarantować przestrzegania praw przyznanych w drodze dyrektywy 93/13 (wyrok z dnia 13 września 2018 r., Profi Credit Polska, C#176/17, EU:C:2018:711, pkt 62 i przytoczone tam orzecznictwo).” Sąd Okręgowy akceptuje w całości powyższy pogląd przytaczając go za Wyrokiem Trybunału z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C#419/18 i C#483/18.

Co więcej, pozwana w sprzeciwie od nakazu zapłaty (k. 83) złożyła oświadczenie o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Do tej kwestii Sąd Rejonowy w ogóle się nie odniósł. Nie ocenił, czy oświadczenie w tym przedmiocie zostało skutecznie złożone i czy spełnione zostały przesłanki z art. 45 ustawy o kredycie konsumenckim.

Reasumując powyższe należy stwierdzić, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, albowiem nie zbadał kwestii abuzywności umowy i skuteczności złożenia oświadczenia o skorzystaniu z sankcji kredytu darmowego. Stanowi to samodzielną podstawę uchylecia wyroku w zaskarżonej części, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. Niezależnie od tego, zgodnie z **art. 505¹² § 1 k.p.c.** jeżeli sąd drugiej instancji stwierdzi, że zachodzi naruszenie prawa materialnego, a zgromadzone dowody nie dają wystarczających podstaw do zmiany wyroku, uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania. Skoro w sprawie zachodzi konieczność zapoznania się z warunkami innych (refinansowanych) umów pożyczki zawartych między stronami, to oznacza, że postępowanie dowodowe jest niekompletne. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy uzupełni postępowanie dowodowe co najmniej o dokumenty obejmujące treść refinansowanych pożyczek oraz o uzupełniające przesłuchanie pozwanej dotyczące okoliczności zawarcia pożyczki. W oparciu o wynik tego postępowania oceni przede wszystkim w jakim stopniu poszczególne umowy pozostają ze sobą w związku, czy ich konstrukcja lub poszczególne postanowienia naruszają rażąco interes konsumenta, czy pozaodsetkowe koszty pożyczki spełniają wymagania z art. 35a w zw. z art. 36c ustawy o kredycie konsumenckim.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

SSO Zbigniew Zgud